

FONDY EVROPSKÉ UNIE

Evropské fondy v ochraně životního prostředí

- Evropská Kohezní politika: cíle, fondy
- Současné programové období 2007 – 2013
- Příprava příštího programového období
- Zkušenosti, skandály

Evropská politika soudržnosti

Souhrnný název: **evropská politika hospodářské a sociální soudržnosti (HSS)**, či krátce kohezní politika. HSS (35% rozpočtu EU) patří vedle zemědělské politiky (41%) k nejvýznamnějším evropským agendám. Nástroj pro naplňování snahy EU o rovnoměrný hospodářský a společenský rozvoj všech svých členských států a jejich regionů.

- Cíl: zmírnit rozdíly v životní a ekonomické úrovni mezi chudšími a bohatšími zeměmi EU a zároveň zvyšovat schopnost EU jako celku čelit výzvám 21. století.
- Prostředky se přerozdělují od tzv. čistých plátců (Německo, Francie aj.) do regionů s HDP nižším, než je 75% (ERDF) resp. zemí s HDP nižším než je 90% průměru EU (CF).

Multiannual financial framework Víceletý finanční rámec

- Rozpočet celé EU činí 1% HND celé EU, cca 140 mld. EUR ročně (cca 3x vyšší, než rozpočet ČR). Plánuje se vždy na 7 let. Nyní proces přípravy na léta 2014-2020.
- Nebyl schválen EP, nyní rozpočtové provizorium.
- Spor: návrhy na škrtů cca 50 mld. - 100 mld. EUR z celkových cca 1 biliónu EUR. Některé státy navrhují škrtů až 200 mld., jiné – většina chudších, zejména ze SVE – jsou naopak zcela proti.
- Detailnější info viz modré brožury.

Multiannual financial framework

Víceletý finanční rámec

(EUR million - 2011 prices)

COMMITMENT APPROPRIATIONS	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Total 2014-2020
1. Smart and Inclusive Growth	60.283	61.725	62.771	64.238	65.528	67.214	69.004	450.763
1a: Competitiveness for growth and jobs	15.605	16.321	16.726	17.693	18.490	19.700	21.079	125.614
1b: Economic, social and territorial cohesion	44.678	45.404	46.045	46.545	47.038	47.514	47.925	325.149
2. Sustainable Growth: Natural Resources	55.883	55.060	54.261	53.448	52.466	51.503	50.558	373.179
of which: Market related expenditure and direct payments	41.585	40.989	40.421	39.837	39.079	38.335	37.605	277.851
3. Security and citizenship	2.053	2.075	2.154	2.232	2.312	2.391	2.469	15.686
4. Global Europe	7.854	8.083	8.281	8.375	8.553	8.764	8.794	58.704
5. Administration	8.218	8.385	8.589	8.807	9.007	9.206	9.417	61.629
of which: Administrative expenditure of the institutions	6.649	6.791	6.955	7.110	7.278	7.425	7.590	49.798
6. Compensations	27	0	0	0	0	0	0	27
TOTAL COMMITMENT APPROPRIATIONS	134.318	135.328	136.056	137.100	137.866	139.078	140.242	959.988
as a percentage of GNI	1,03%	1,02%	1,00%	1,00%	0,99%	0,98%	0,98%	1,00%

TOTAL PAYMENT APPROPRIATIONS	128.030	131.095	131.046	126.777	129.778	130.893	130.781	908.400
as a percentage of GNI	0,98%	0,98%	0,97%	0,92%	0,93%	0,93%	0,91%	0,95%

OUTSIDE THE MFF	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Total 2014-2020
Emergency Aid Reserve	280	280	280	280	280	280	280	1.960
European Globalisation Fund	150	150	150	150	150	150	150	1.050
Solidarity Fund	500	500	500	500	500	500	500	3.500
Flexibility instrument	471	471	471	471	471	471	471	3.300
EDF	2.952	3.868	3.911	3.963	4.024	4.094	4.174	26.984
TOTAL OUTSIDE THE MFF	4.353	5.269	5.312	5.364	5.425	5.495	5.575	36.794
as a percentage of GNI	0,03%	0,04%	0,04%	0,04%	0,04%	0,04%	0,04%	0,04%

TOTAL MFF + OUTSIDE MFF	138.671	140.597	141.368	142.464	143.291	144.573	145.817	996.782
as a percentage of GNI	1,06%	1,06%	1,04%	1,04%	1,03%	1,02%	1,02%	1,04%

Fondy EU

Hlavní nástroj realizace evropské **kohezní politiky**

Evropská unie disponuje třemi hlavními fondy:

Strukturální fondy:

- Evropský fond pro regionální rozvoj (ERDF)
- Evropský sociální fond (ESF)

Fond soudržnosti (FS) – Cohesion fund (CF)

Současné programovací období (2007–2013): cíle

2007-2013 více než třetina rozpočtu EU (35,7 %)

Mezi hlavní cíle unijní kohezní politiky pro toto období patří: Konvergence, Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost a Evropská územní spolupráce.

Konvergence – více jak 80 %

Nejchudší, konvergenční regiony – pod 75 % průměru EU HDP na hlavu

Cíl: Stimulovat hospodářský růst, a to včetně projektů, které se týkají dopravy nebo rozvoje infrastruktury

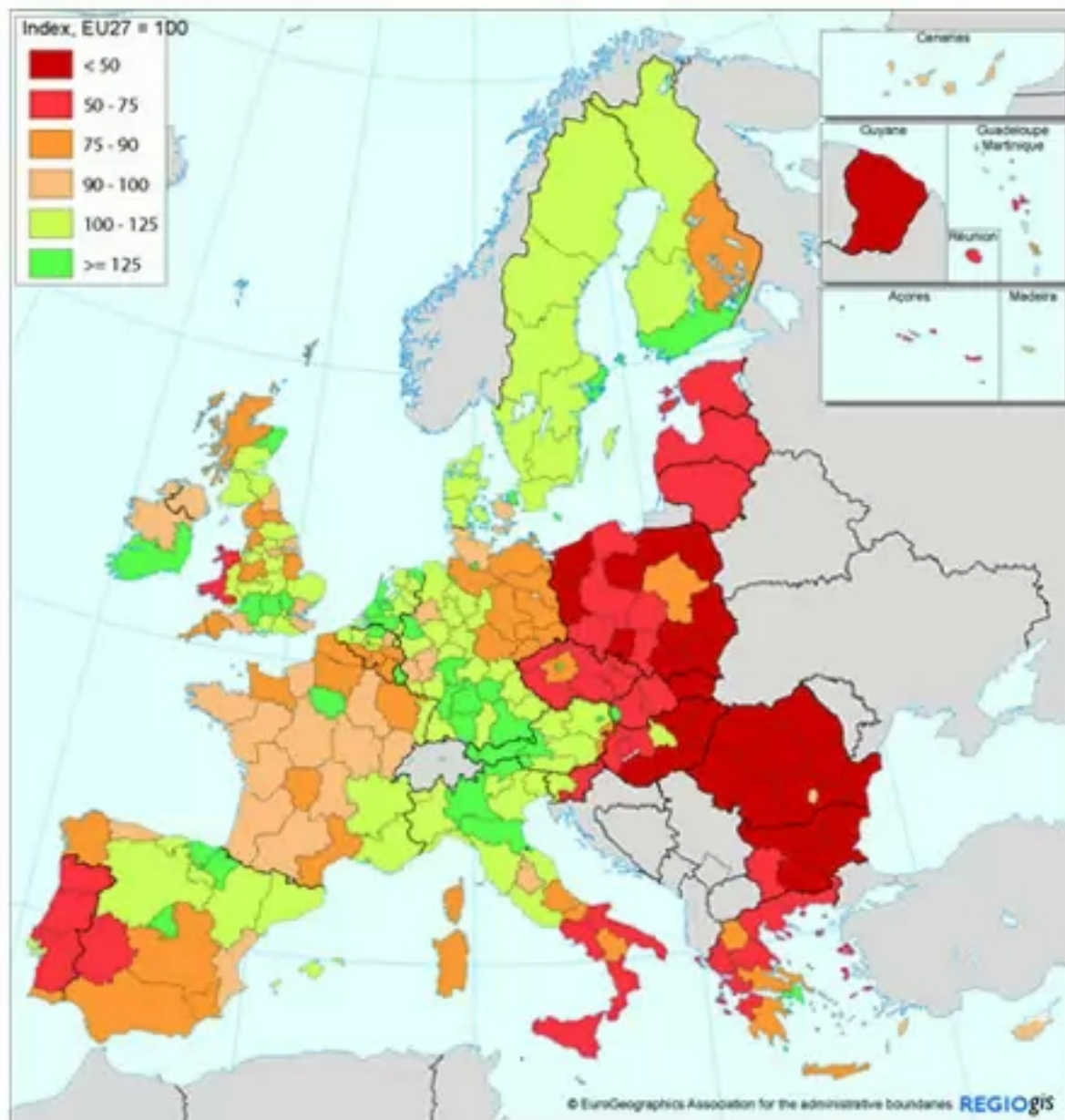
Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost - 17 %

Regiony, které nedosáhnou na finanční podporu skrz Cíl Konvergence

posílení konkurenceschopnosti a zaměstnanosti těchto regionů: inovací a podnikání, ochrany životního prostředí, zlepšení dopravního spojení, přeškolení pracovní síly a investic do lidských zdrojů.

Evropská územní spolupráce - přeshraniční spolupráci regionů - 2,5 % prostředků.

Regiony a HDP na hlavu

Současné období EU fondů v ČR

- Na právě probíhající programové období 2007—2013 má ČR z evropských fondů k dispozici **26,69 miliard eur, cca 670 mld Kč** na 7 let.

Tj. přibližně $\frac{3}{4}$ **ročního rozpočtu ČR**. Nejvíce na hlavu z členských států EU.
- Může je získat, ale nemusí...viz dále.
- Každá členská země si dojednává s EK **operační programy**, které jsou zprostředkujícím mezistupněm mezi ERDF, ESF, FS a konkrétními příjemci finanční podpory v členských státech a regionech.
- OP definují, které problémy chce Česká republika za prostředky získané z rozpočtu EU řešit a čeho chce v programovém období dosáhnout v souladu se záměry kohezní politiky.

Operační programy 2007 – 2013

ČR má v letech 2007-2013 26 OP.

- 8 tematických (doprava – 22%, životní prostředí – 20%, věda a vzdělávání, zaměstnanost,)
- 7 regionálních – NUTS II.
- Ostatní OP přeshraniční, meziregionální a nadregionální spolupráce, technické, administrativní a výzkumné zázemí realizace politiky soudržnosti.
- Obtížná administrace. Pro srovnání: Polsko má OP jen 8.

4 cíle:

- Konkurenceschopná česká ekonomika
- Otevřená, flexibilní a soudržná společnost
- Atraktivní prostředí
- Vyvážený rozvoj území

Co se financuje:

- Rozvoj dopravy a dopravní infrastruktury
- Ochrana životního prostředí
- Rozvoj měst a obcí, přeshraniční spolupráce
- Rozvoj cestovního ruchu
- Rozvoj lidských zdrojů
- Zlepšování kvality služeb poskytovaných veřejnou správou a samosprávou
- Podpora podnikání, vědy a výzkumu

Operační programy 2007 – 2013: indikátory a cíle

Tab. 6 – Vybrané projektové indikátory cíle 3 „Atraktivní prostředí“

Kód	Název indikátoru	Měrná jednotka	Výchozí hodnota	Cílová hodnota	Závazek příjemce	Dosažená hodnota
230600	Počet nových, rekonstruovaných a intenzifikovaných ČOV nad 2000 EO	Počet	0,0	350,0	110,0	58,0
230700	Délka nových a rekonstruovaných kanalizačních řadů	Počet km	0,0	120,0	2 188,5	1 728,3
240100	Plocha revitalizovaných území	Plocha v km ²	0,0	10,0	98,0	39,1
240200	Plocha odstraněných starých ekologických zátěží	Plocha v m ²	0,0	1 000 000,0	1 158 212,9	692 429,9
364300	Snížení spotřeby energie	GJ/rok	0,0	12 550 000,0	7 779 505,4	1 109 908,0
370200	Délka nových silnic - celkem	Počet km	0,0	172,0	274,0	184,3
370300	Délka nových dálnic a rychlostních silnic a silnic I. třídy - TEN-T	Počet km	0,0	120,0	132,9	70,6
370701	Délka rekonstruovaných železničních tratí TEN-T	Počet km	0,0	348,0	299,9	197,5
370703	Délka rekonstruovaných železničních tratí mimo TEN-T	Počet km	0,0	105,2	67,5	42,8

Zdroj: MSC2007 - 6. 3. 2013

Operační program životní prostředí

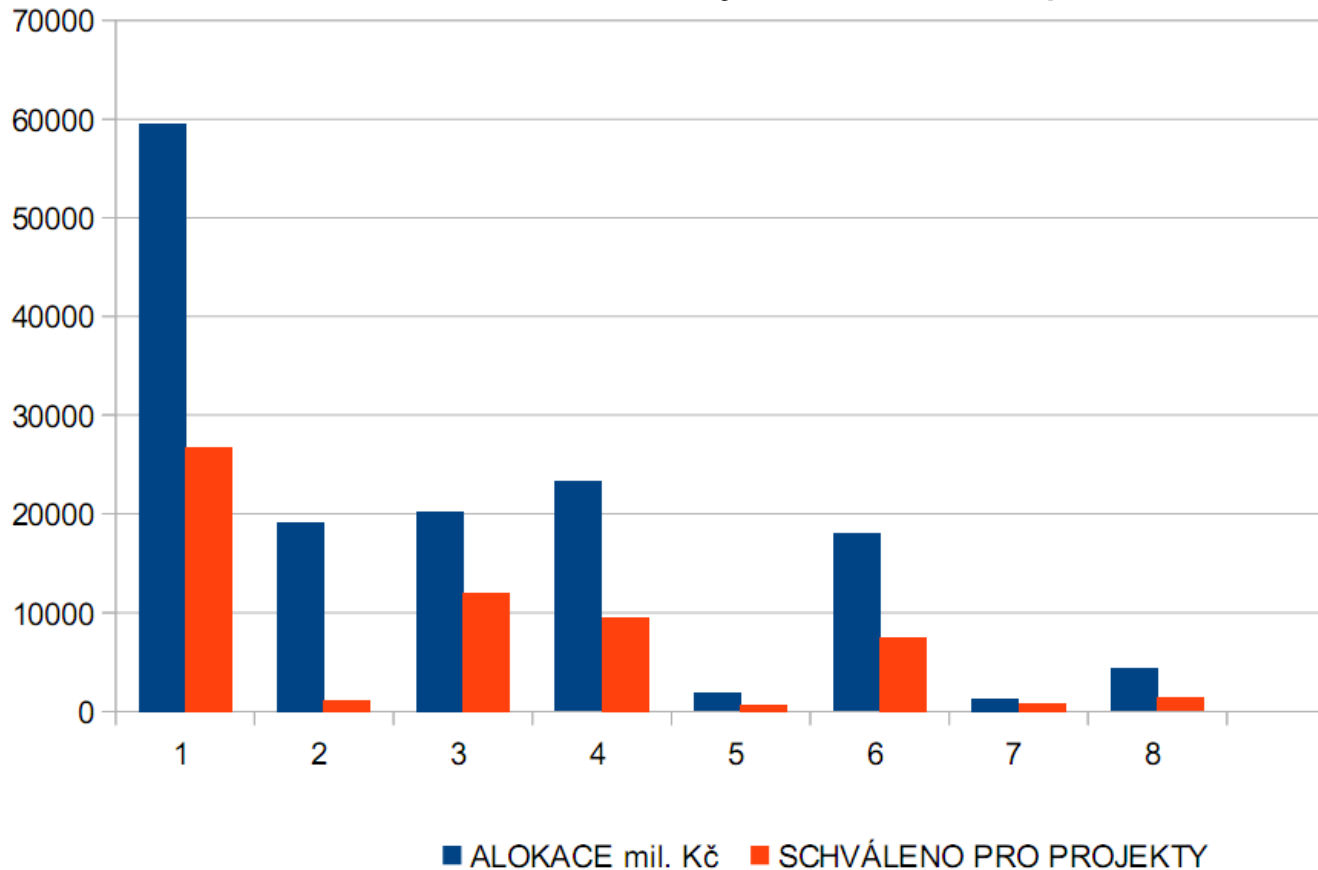
Tab. 15 - Struktura OP Životní prostředí

Číslo prioritní osy / oblasti podpory	Název prioritní osy / oblasti podpory	Podíl na celkové alokaci v %
1	Zlepšování vodohospodářské infrastruktury a snižování rizika povodní	40,4
1.1	Snížení znečištění vod	30,2
1.2	Zlepšení jakosti pitné vody	5,1
1.3	Omezování rizika povodní	5,1
2	Zlepšování kvality ovzduší a snižování emisí	12,9
2.1	Zlepšení kvality ovzduší	7,1
2.2	Omezování emisí	5,8
3	Udržitelné využívání zdrojů energie	13,8
3.1	Výstavba nových zařízení a rekonstrukce stávajících zařízení s cílem zvýšení využívání OZE pro výrobu tepla, elektřiny a kombinované výroby tepla a elektřiny	5,1
3.2	Realizace úspor energie a využití odpadního tepla	8,7
4	Zkvalitnění nakládání s odpady a odstraňování starých ekologických zátěží	15,8
4.1	Zkvalitnění nakládání s odpady	10,6
4.2	Odstraňování starých ekologických zátěží	5,2
5	Omezování průmyslového znečištění a snižování environmentálních rizik	1,2
5.1	Omezování průmyslového znečištění	1,2
6	Zlepšování stavu přírody a krajiny	12,2
6.1	Implementace a ochrana území soustavy NATURA 2000	0,6
6.2	Podpora biodiverzity	2,3
6.3	Obnova krajinných struktur	1,6
6.4	Optimalizace vodního režimu krajiny	4,6
6.5	Podpora regenerace urbanizované krajiny	1,8
6.6	Prevence sesuvů a skalních řícení, monitorování geofaktorů a následků hornické činnosti a hodnocení neobnovitelných přírodních zdrojů včetně zdrojů podzemních vod	1,3
7	Rozvoj infrastruktury pro environmentální vzdělávání, poradenství a osvětu	0,9
7.1	Rozvoj infrastruktury pro realizaci environmentálních vzdělávacích programů, poskytování environmentálního poradenství a environmentálních informací	0,9
8	Technická pomoc	2,9
8.1	Technická pomoc při přípravě, realizaci, monitorování a kontrole operací OP Životní prostředí	1,9
8.2	Ostatní výdaje TP OP ŽP	1,0

Operační program životní prostředí

- 60 mld Kč schváleno na projekty
 - 48 mld Kč proplaceno
- 5526 projektů

Graf: alokace a stav schválených žádostí v prioritních osách OPŽP

Financování úspor energie a OZE

Tab. 18 – Plnění indikátoru „Snížení spotřeby energie“

Kód	Název indikátoru	Měrná jednotka	Výchozí hodnota	Cílová hodnota	Závazek příjemce	Míra závazku příjemců (v %)	Dosažená hodnota
364300	Snížení spotřeby energie	GJ/rok	0,0	10 100 000,0	6 666 286,6	66,0	709 869,4
	- z toho OP PI	GJ/rok	0,0	9 000 000,0	5 398 755,0	60,0	516 152,0
	- z toho OP ŽP	GJ/rok	0,0	1 100 000,0	1 267 531,6	115,2	193 717,4

Tab. 19 – Plnění indikátoru „Zvýšení kapacit na výrobu energie z obnovitelných zdrojů“

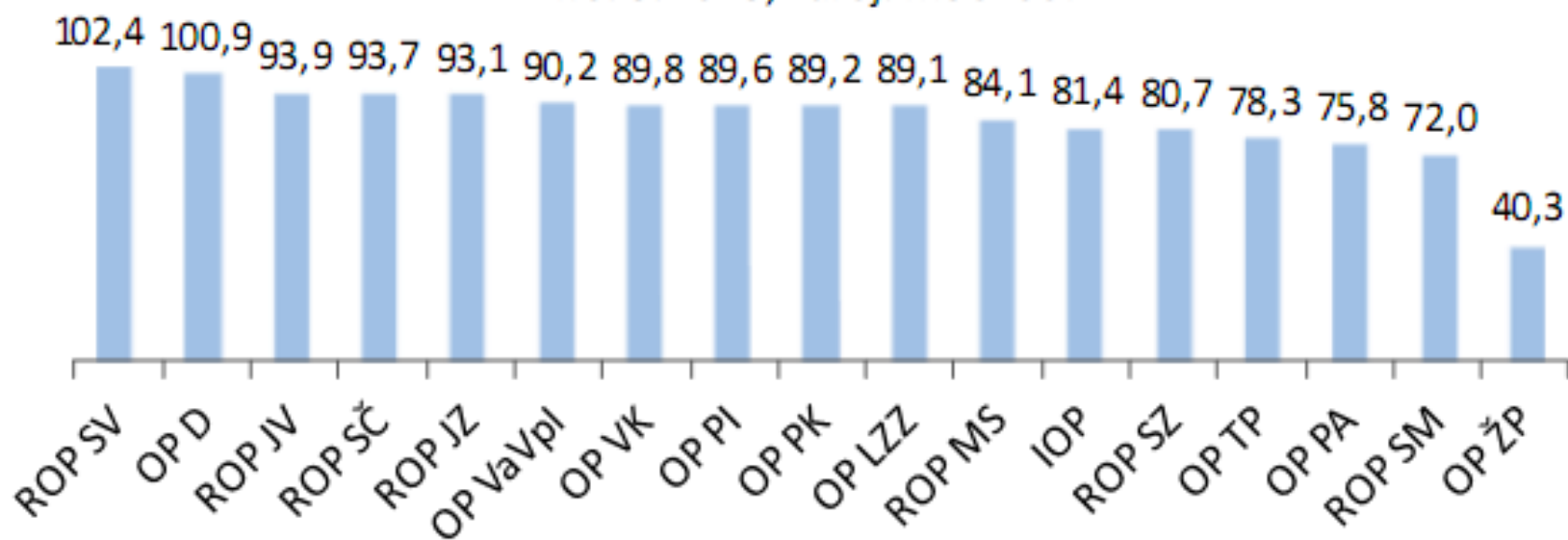
Kód	Název indikátoru	Měrná jednotka	Výchozí hodnota	Cílová hodnota	Závazek příjemce	Míra závazku příjemců (v %)	Dosažená hodnota
360300	Zvýšení kapacit na výrobu energie z obnovitelných zdrojů	Počet MW	0,0	575,0	240,7	41,9	51,8
	- z toho OP PI	Počet MW	0,0	375,0	224,1	59,8	42,7
	- z toho OP ŽP	Počet MW	0,0	200,0	16,6	8,3	8,3

Průběh financování

Stav prostředků krytých Rozhodnutím / Smlouvou o poskytnutí dotace* v %

vzhledem k celkové alokaci OP v programovém období 2007–2013

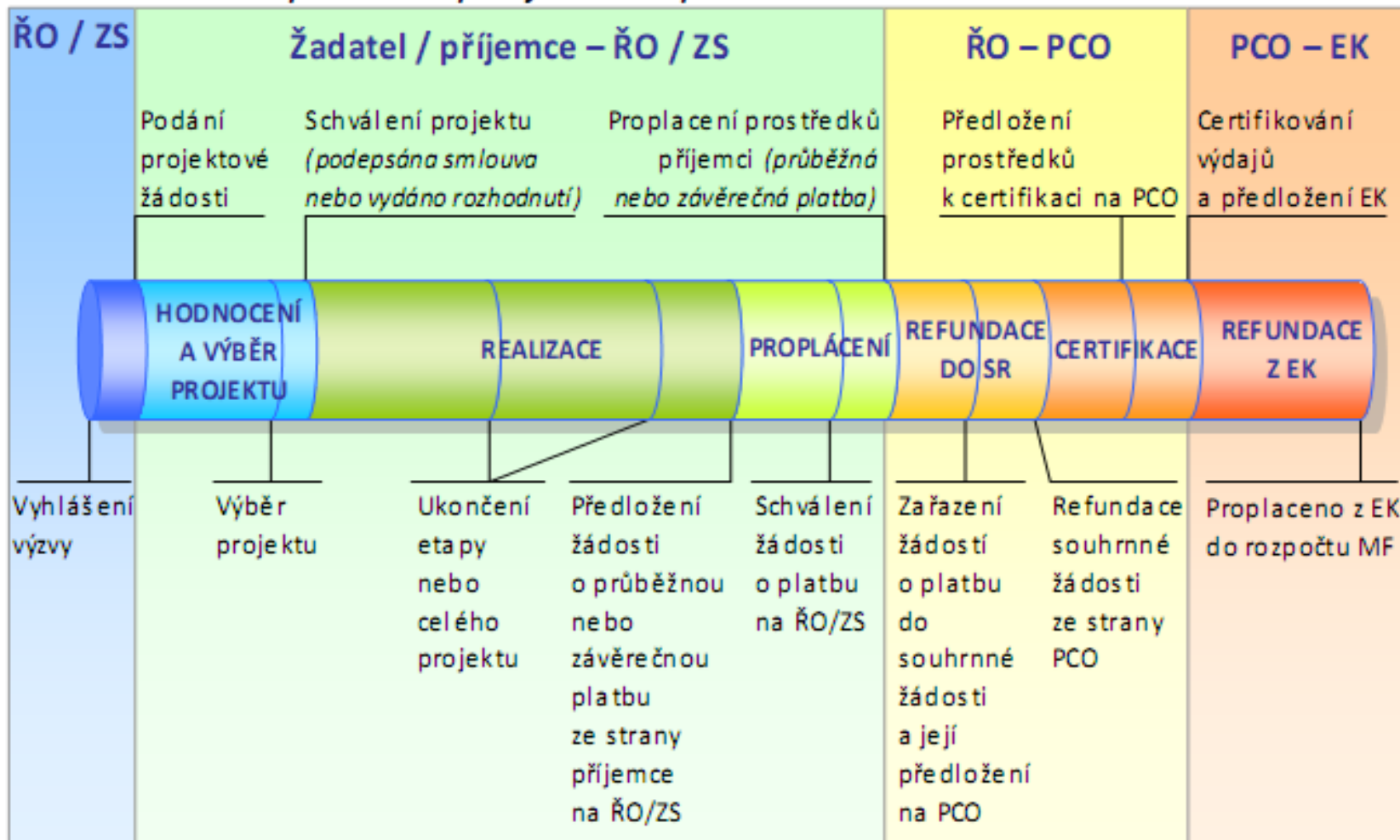
k 6. 3. 2013, zdroj: MSC2007

* Zahrnuty individuální projekty (IP), grantové projekty (GP) a EK neschválené velké projekty

Průběh financování

Obrázek 1 - Schéma průběhu čerpání finančních prostředků

Příprava na období 2014-2020:

Legislativa: Nařízení o společných ustanoveních o fondech Společného strategického rámce, Nařízení o jednotlivých fondech – CF, ERDF, ESF, EAFRD, EMFF

Strategie: Evropa 2020

Koordinace: Společný strategický rámec, který určí základní podmínky pro přípravu OP v členských státech, jednotný pro všechny fondy, způsob vypracování Dohody o partnerství

Vymezení financování z evropských fondů v členských státech

Dohoda o partnerství – mezi člen. státem a EK

Ex-ante kondicionality – nutné podmínky, zejm. implementace legislativy

Princip partnerství – účast veřejnosti v přípravě

Finanční nástroje – dotace, půjčky a jejich kombinace

Principy období 2014-2020:

- Posílení strategického plánování – provázanost, odůvodněnost
- Zvýšení tématické koncentrace – méně cílů
- Zvýšení výkonnosti pomocí podmínek a pobídek - efektivita
- Zlepšení hodnocení, výkonu a výsledku – indikátory, cíle
- Podpora využívání nových finančních nástrojů – finanční návratnost

Cíle strategie Evropa 2020

- 1. Zaměstnanost.** Zaměstnat 75 % osob ve věkové kategorii od 20 do 64 let
- 2. Výzkum a vývoj.** Investovat do výzkumu a vývoje 3 % HDP Evropské unie
- 3. Změna klimatu a energetika .** Snížit emise GHG o 20 % ve srovnání se stavem v roce 1990 , Zvýšit podíl energie z obnovitelných zdrojů na 20 % , Zvýšit energetickou účinnost o 20 %
- 4. Vzdělávání.** Snížit míru nedokončení studia pod 10 %.

Dosáhnout v kategorii od 30 do 34 let alespoň 40% podílu vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva
- 5. Chudoba a sociální vyloučení.** Snížit alespoň o 20 milionů počet lidí, kteří žijí v chudobě a sociálním vyloučení nebo jsou na pokraji chudoby a hrozí jim sociální vyloučení

Tématické cíle Nařízení o společných ustanoveních

- 1) posílení výzkumu, technologického rozvoje a inovací;
- 2) zlepšení přístupu k informačním a komunikačním technologiím, jejich využití a kvality;
- 3) zvýšení konkurenceschopnosti malých a středních podniků, odvětví zemědělství, rybářství a akvakultury
- 4) podpora přechodu na nízkouhlíkové hospodářství ve všech odvětvích;
- 5) podpora přizpůsobení se změně klimatu, předcházení rizikům a řízení rizik;
- 6) ochrana životního prostředí a podpora účinného využívání zdrojů;
- 7) podpora udržitelné dopravy a odstraňování překážek v klíčových síťových infrastrukturách;
- 8) podpora zaměstnanosti a podpora mobility pracovních sil;
- 9) podpora sociálního začleňování a boj proti chudobě;
- 10) investice do vzdělávání, dovedností a celoživotního učení;
- 11) posilování institucionální kapacity a účinné veřejné správy.

Národní úroveň – období 2007 - 2013

Implementace OP pro léta 2007-2013. ČR spolu s BG a I nejhorším příjemcem – **malé čerpání, neexistence priorit (zejména v dopravě), předražování zakázek, růst vicenákladů, neférové tendry** – některé problémy identifikovaly vnitřní audity ministerstev, něco NKÚ, mnohem větší množství EÚD. Donedávna neexistovala nezávislá certifikace ze strany MF.

Některé kauzy: Rath, ROP SZ, ČOV Praha,

- Dopad: ČR měla pozastavené splácení, to je nyní obnoveno, nicméně EK snížila jako varování platby o cca 5%.
- Proplácení v některých OP stále zastaveno, v ROP SZ EK vůbec náklady neproplatí – škoda pro ČR asi
- V souhrnu může jít o desítky miliard korun z celkových cca 700, o které ČR přijde (nebude je umět vyčerpat, resp. projekty v důsledku praxe předplácení projektů z národních rezerv namísto EK zaplatí čeští daňoví poplatníci).

Národní úroveň – příprava období 2014 - 2020

Alokace pro ČR: cca. 500 mld Kč (o 200 mld méně než minule)

Regiony: všechny kraje konvergenční, Praha rozvinutý

Příprava pro další programování - řídí MMR, jednotlivé programy vytvářejí sektorová ministerstva – MŽP, MD, MPO, MPSV, MŠMT, MMR

Harmonogram:

1. fáze

do konce března 2013 první návrhy programů

do konce května 2013, kdy první návrhy programů předloženy vládě

2. fáze od června do října 2013, kdy budou programy na úrovni ČR kompletně dopracovány a postoupeny vládě ČR k projednání,

3. fáze od listopadu 2013 do prosince 2013, kdy budou programy předloženy EK, projednány oficiálně s EK, upraveny a poté konečná verze programu předložena ke schválení EK formou rozhodnutí.

Národní úroveň – příprava období 2014 - 2020

Dosavadní průběh:

Podzim 2012

- Podklad pro přípravu Dohody o partnerství: 8 OP, základní zaměření, tématické cíle
- Pozice Evropské komise k vyjednávání

Zima 2013

Ustanovení Platformy 2014 mezi střešovými NNO

Jaro 2013

- „Intervenční logika“
- První návrh programového dokumentu
- Výše alokace pro jednotlivé OP a priority

Ekologické organizace

- Proces přípravy nebývá příliš průhledný a systematický, podobné je to ve fázi realizace. V ČR jde spíš o chaos kdy se řada podstatných věcí mění na poslední chvíli. Některé NNO se to v rámci snahy o zapojení veřejnosti snaží sledovat a nastavení priorit ovlivňovat.
- Obecně pracují jak na úrovni EU – koordinace mezi zástupci nejvýznamnějších organizací v Bxls, tak na úrovni národní – přes MV OP, nebo různé prac. skupiny.

Příklad aktivit

- Práce směrem k EK, europoslancům, národním centrálním úřadům – MMR, MŽP, MD, Úřad vlády
- Bankwatch: <http://bankwatch.org/our-work/who-we-monitor/eu-funds>
- <http://bankwatch.org/sites/default/files/EU-peoplesguide-C>
-

Priority EK mj. i díky NNO

- EK – snaha prosadit, aby se ze sedmiletého rozpočtu nejméně 20% (cca 205 miliard EUR) použilo na problémy spojené se změnou klimatu a ochranou životního prostředí.
- Vzhledem ke komplexnosti problematiky by tato částka směřovala i do oblastí ovlivňujících OŽP nepřímo přes investice do vzdělávání a odborné přípravy, a rezortů dopravy a zemědělství.

Širší kontext ekologických priorit v programování využití fondů EU

Funding Europe's future

How Cohesion Policy 2014-2020 can deliver
for Europe's people and environment

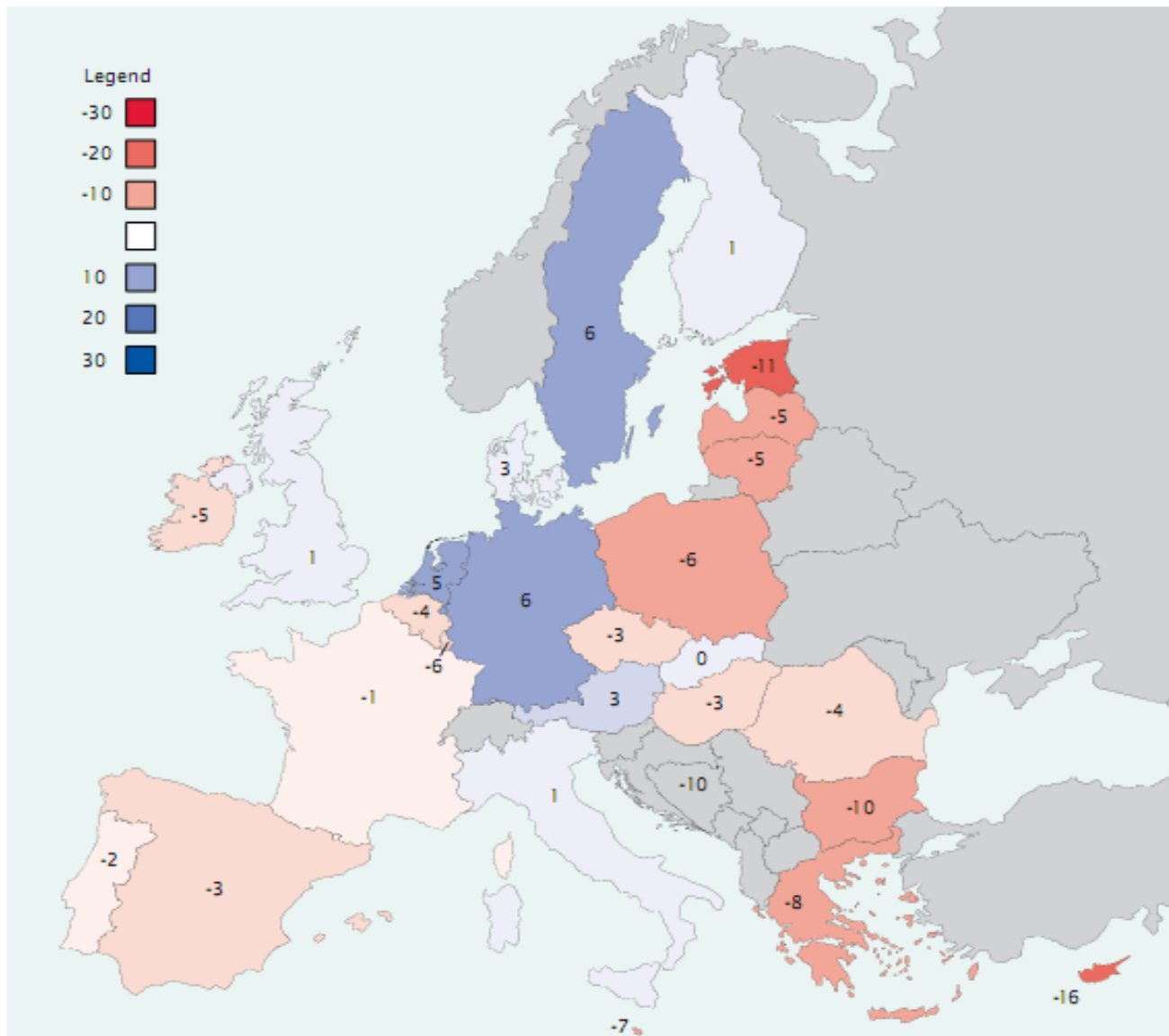

Figure 2: Relative position and scores of member states on 'Sustainable use of resources': the higher the score, the better the situation.⁷

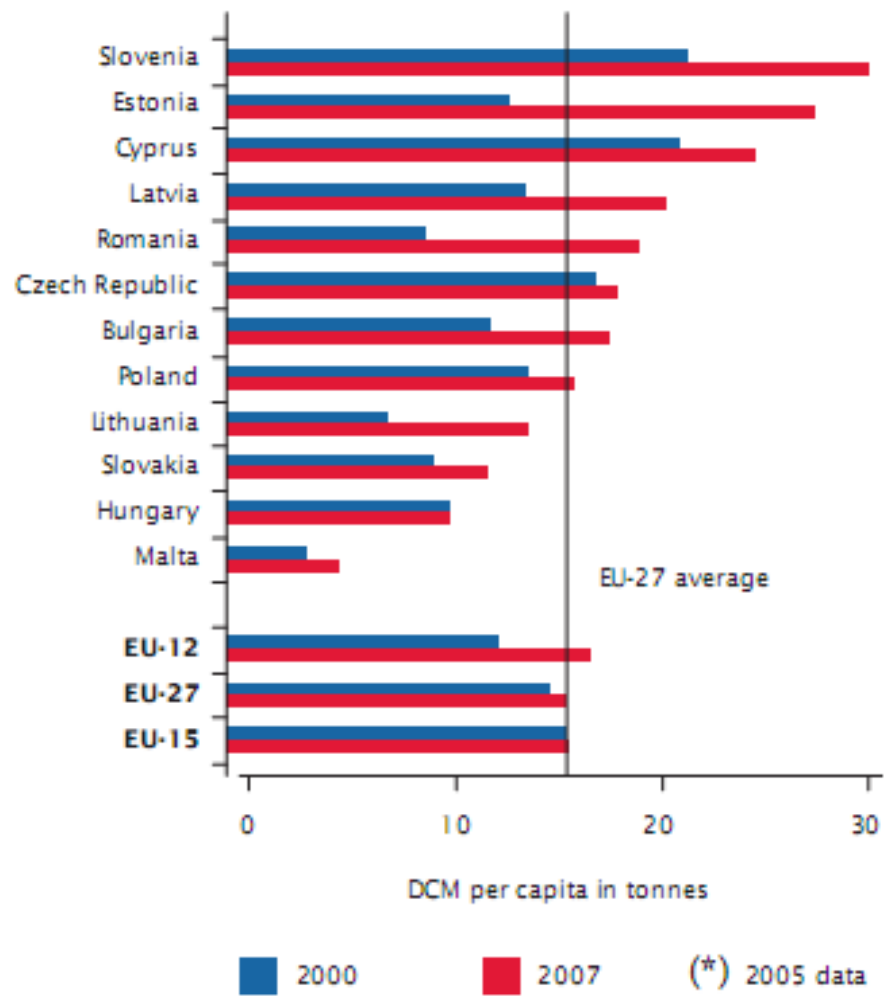

Figure 3: Resource use per person, by country, 2000 and 2007⁸

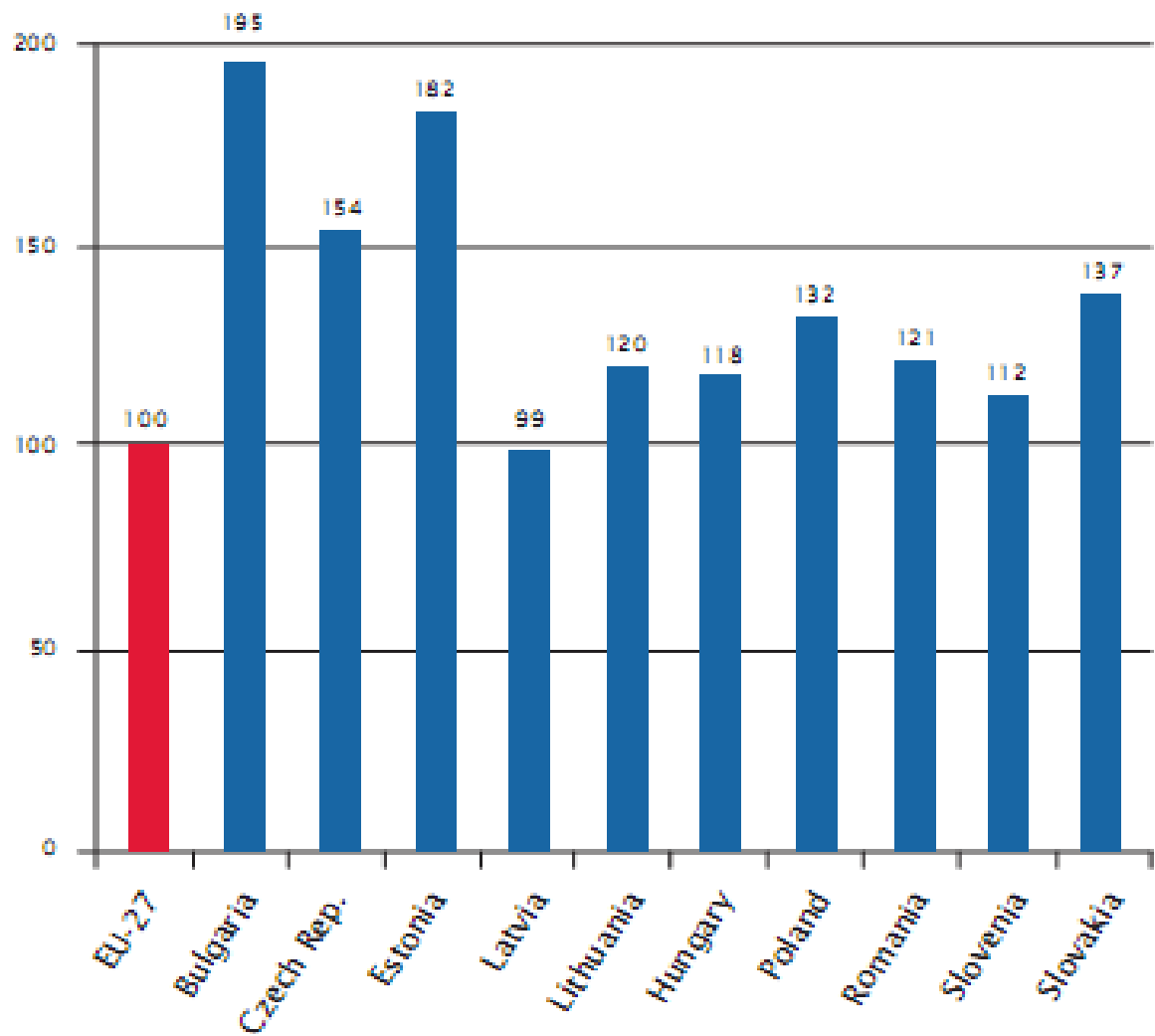

Figure 4: Relative energy intensity 2007, EU 27 and CEE countries ⁹

EU funds allocation

billion €

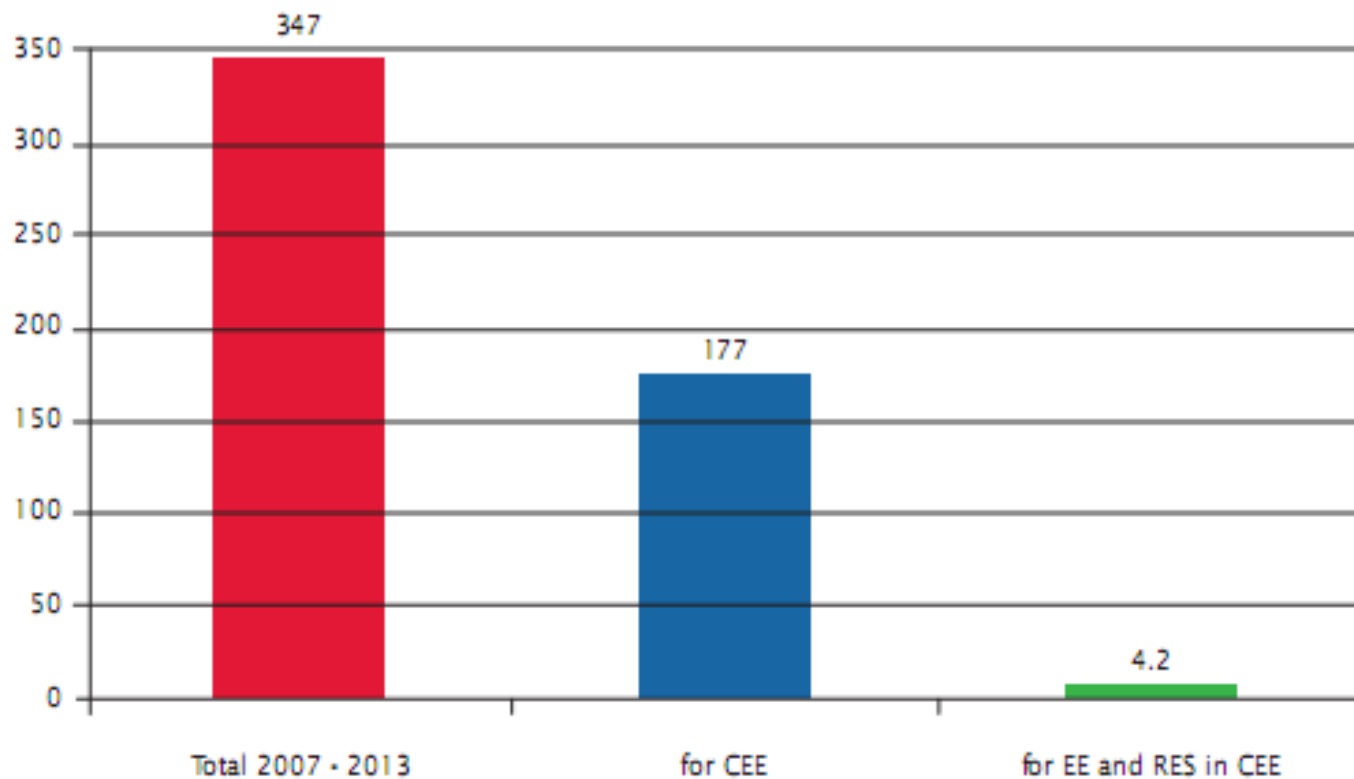

Figure 5: Planned allocations of Structural and Cohesion Funds for energy efficiency and renewable energy sources 2007-2013¹³

**EU-27 final energy consumption of 1997 & 2007
Breakdown by sector**

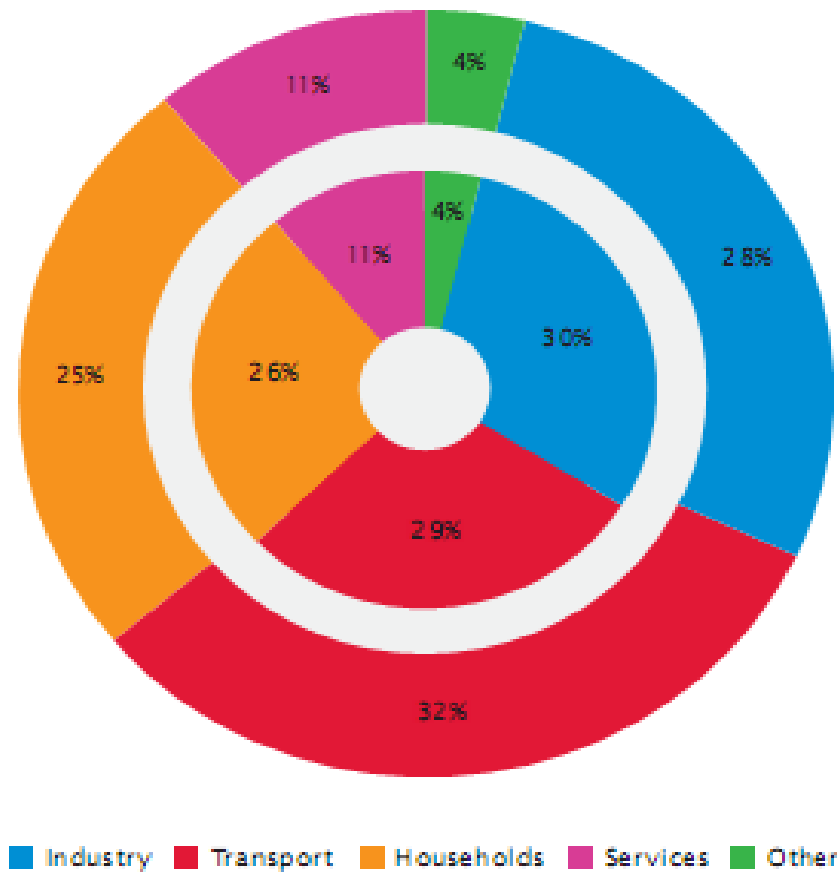
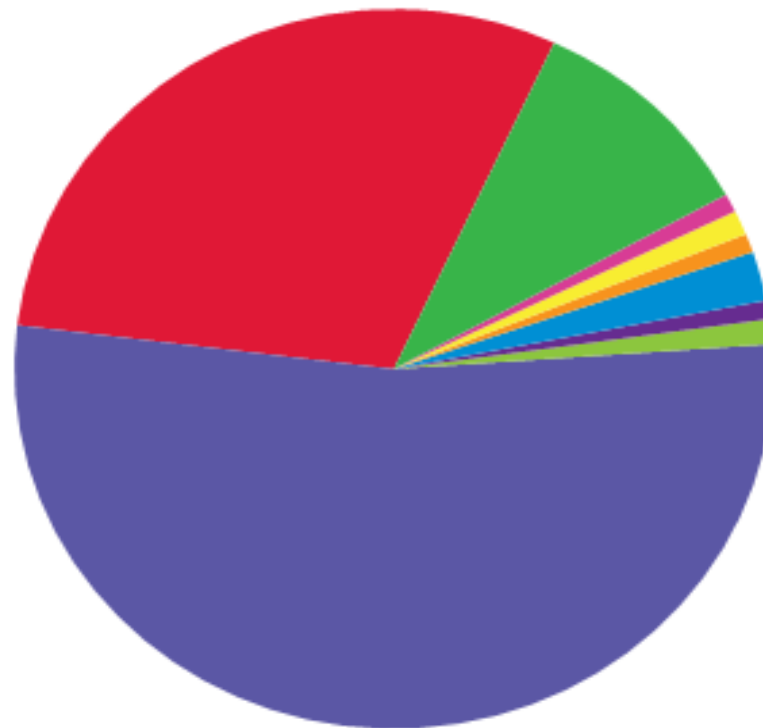

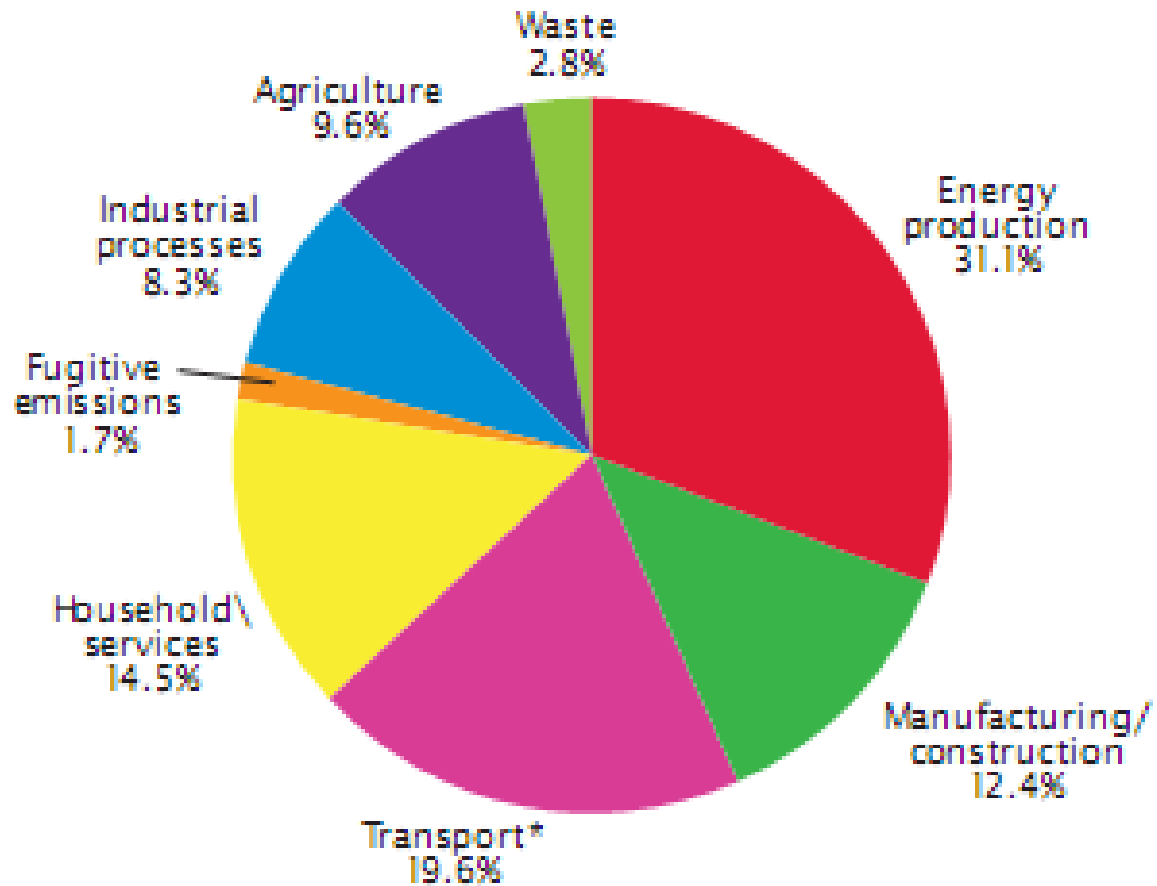
Figure 8: Eurostat Pocketbook Energy, transport and environment indicators, Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2009

- Rail; 30%
- Urban public; 10%
- Regional public; 1%
- International transport; 1%
- Inland waterway; 1%
- Ports; 2%
- Airports; 1 %
- Other; 1%
- Road; 53%

Figure 10: Share of funding in CEE transport, 2007-2013

Total greenhouse gas emissions by sector in EU-27, 2008

* Excludes international aviation and shipping (6% of total GHG emissions)

Changes 1990 -2008

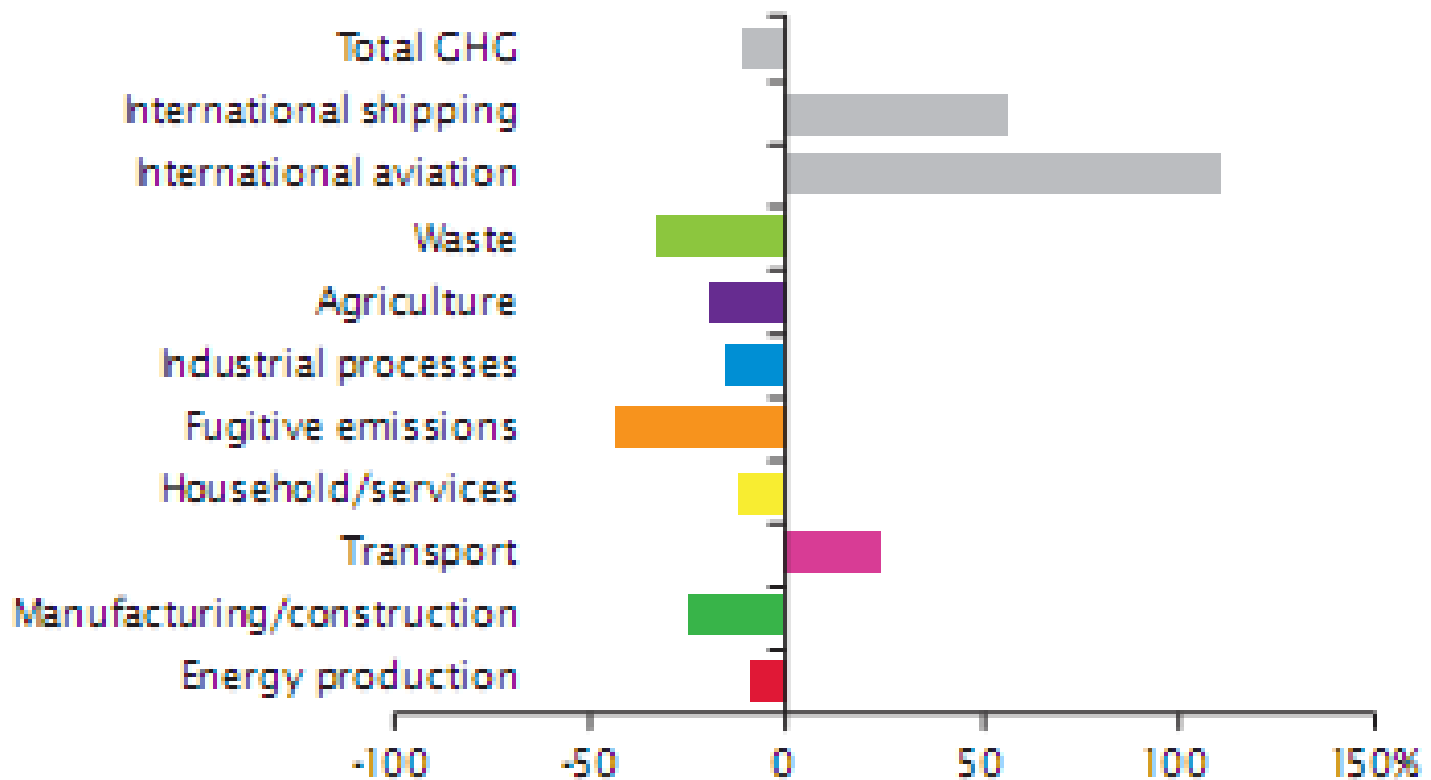
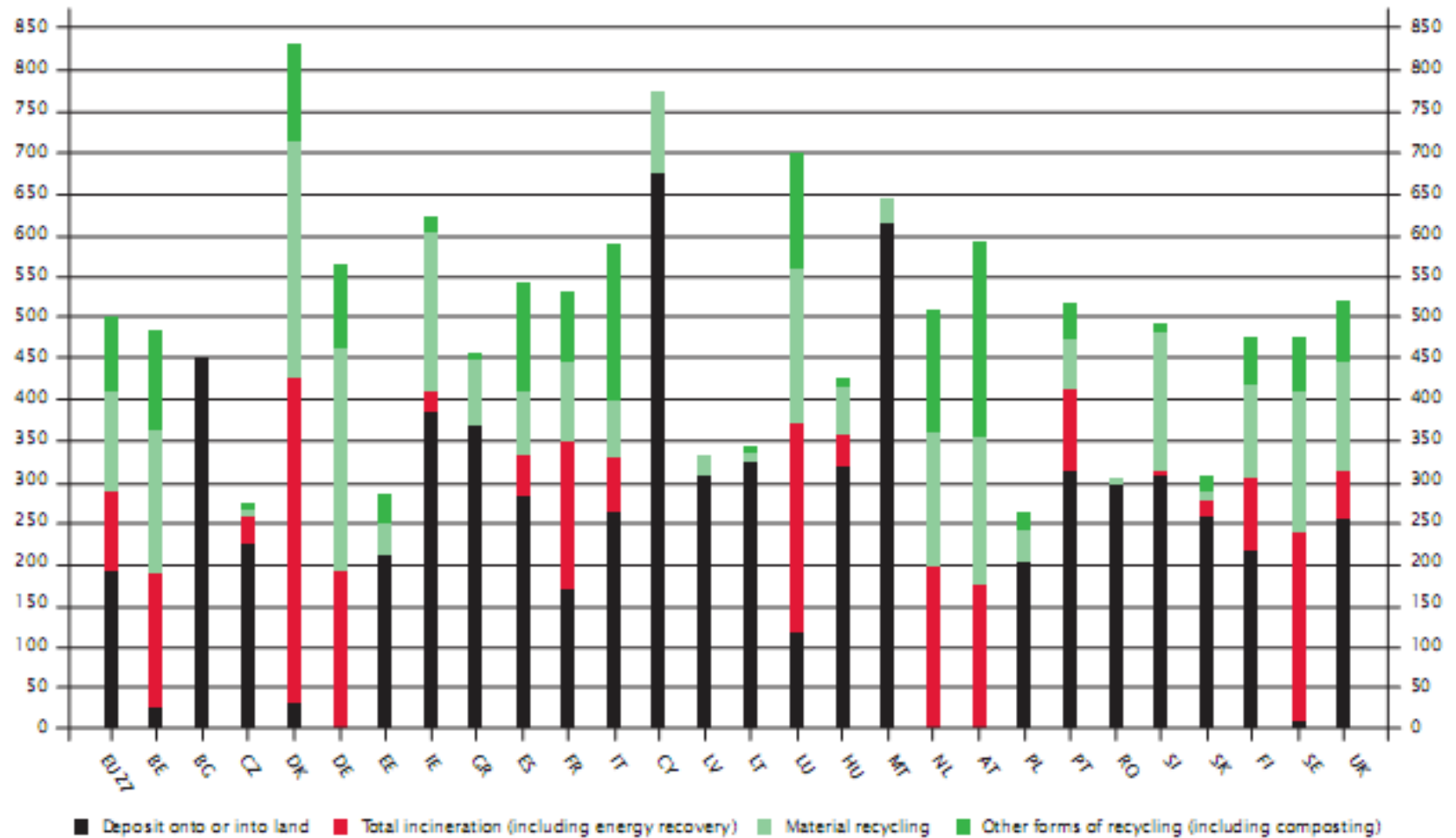

Figure 11: Total greenhouse gas emissions per sector – changes 1990-2008³⁷

Municipal waste generation and treatment, by type of treatment method

Kg per capita 2009

Source: Eurostat <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/graph.do?tab=graph&plugin=1&language=en&pcode=tsdpc240>

Figure 12: Municipal waste per capita and treatment, 2009 (% of total municipal waste treated)

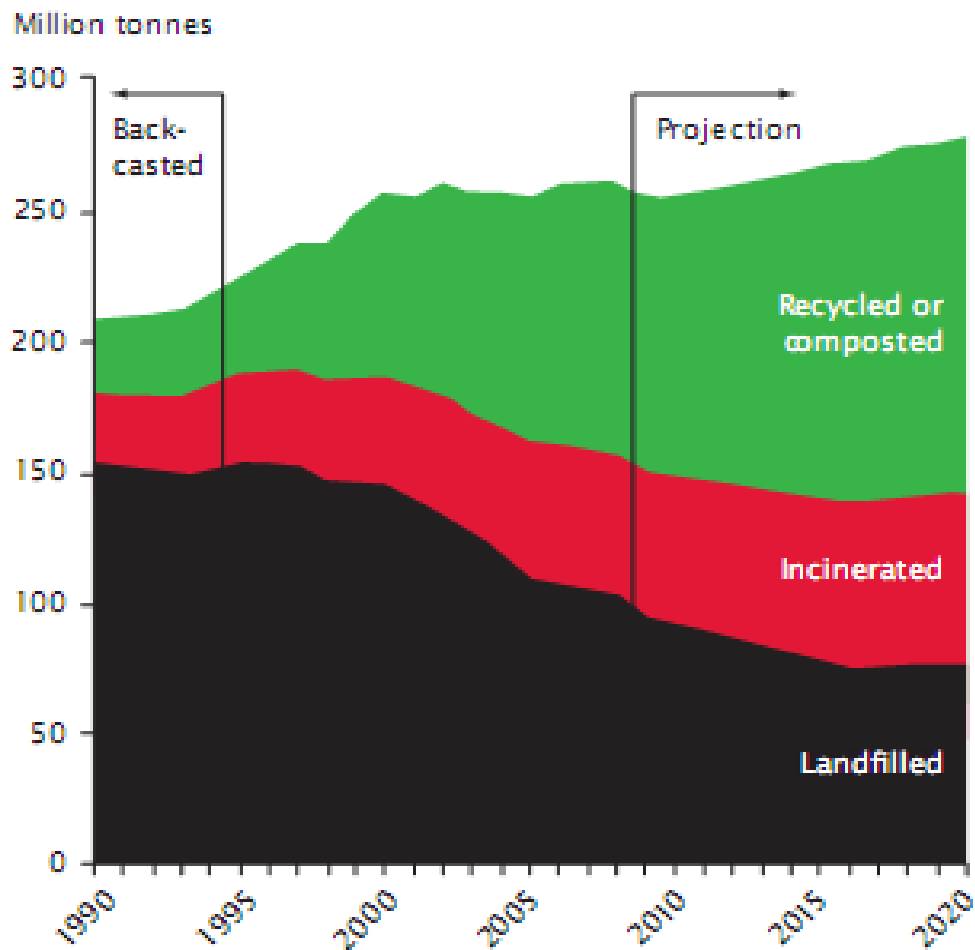

Figure 13: Waste generation in the EU-27 (without Cyprus) plus Norway and Switzerland, and the distribution between treatment paths from 1990 to 2020⁴²

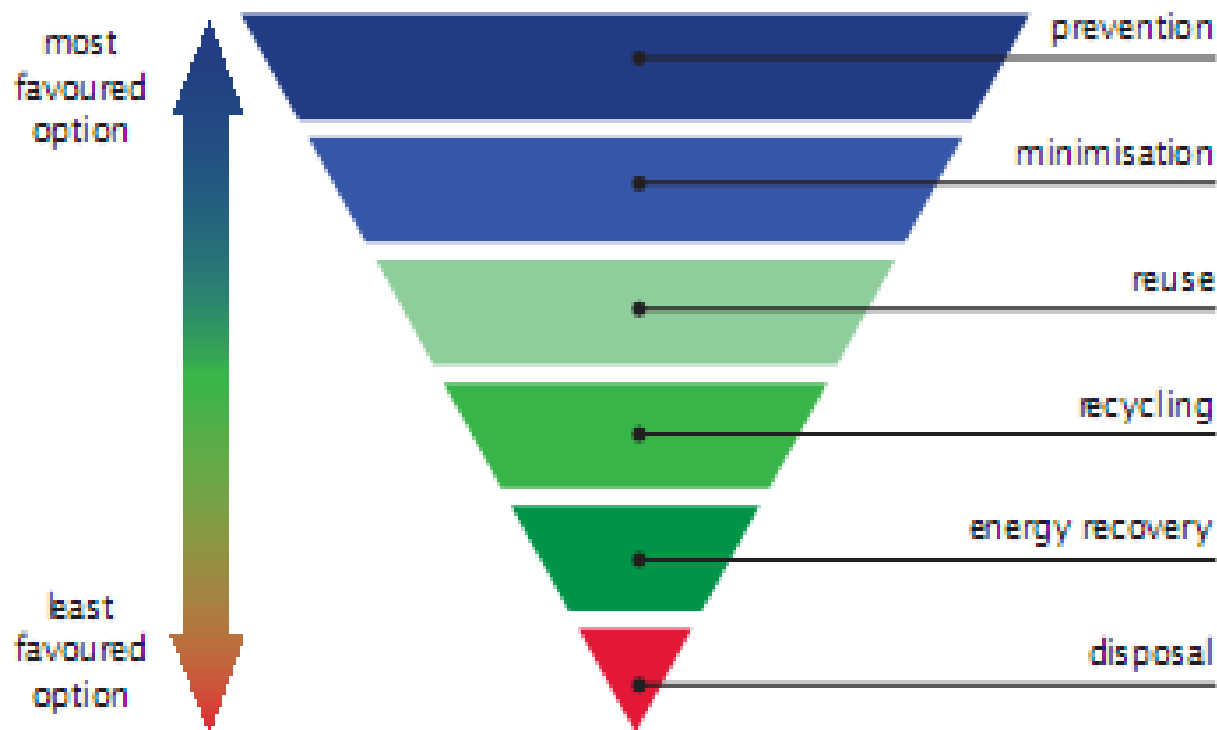

Figure 14 – EU waste hierarchy — with those towards the top of the list more desirable than those towards the bottom. (according to Directive 2008/98/EC on waste (Waste Framework Directive), Article 4)

Další odkazy k využití:

- www.strukturalni-fondy.cz
- <http://www.foeeurope.org/sustainable-eu-funds>
- http://ec.europa.eu/europe2020/index_cs.htm